

דילמות בהערכה ומדידה של תפקוד בני נוער בתחומים ההתנהגותי החברתי והאישי-רגשי

מכון ברנקו וייס
יחידת תכלי"ת ויחידת ההערכה

ד"ר חן ליפשיץ, יואב בן אריה,
יוני אנזל, וויסם סעדי

כנס איל"ת 19.2.09

תפיסת משאבי התודעה בעבודה החינוכית של יחידת תכלי"ת

- משאבי התודעה:

– "חמשת משאבי התודעה הם כלים לאבחון תהליכי קבלת החלטות ולקביעת מטרות השינוי ברמה אישית וארגונית".

– "העצמה של משאבי התודעה האלה מאפשרת ליחידים לחשוב ולפעול ביעילות רבה יותר ולאזן בין הסתירות של המצב האנושי".

שלבי הפיתוח

פיתוח מושגי : מ"משאבים" ל"מרקרים"

מקצועיות:

שאיפה מתמדת לשיפור
הצבת מטרות וחתירה למימושן
דיוק ובהירות בשפה ובחשיבה
שליטה במימדי הזמן

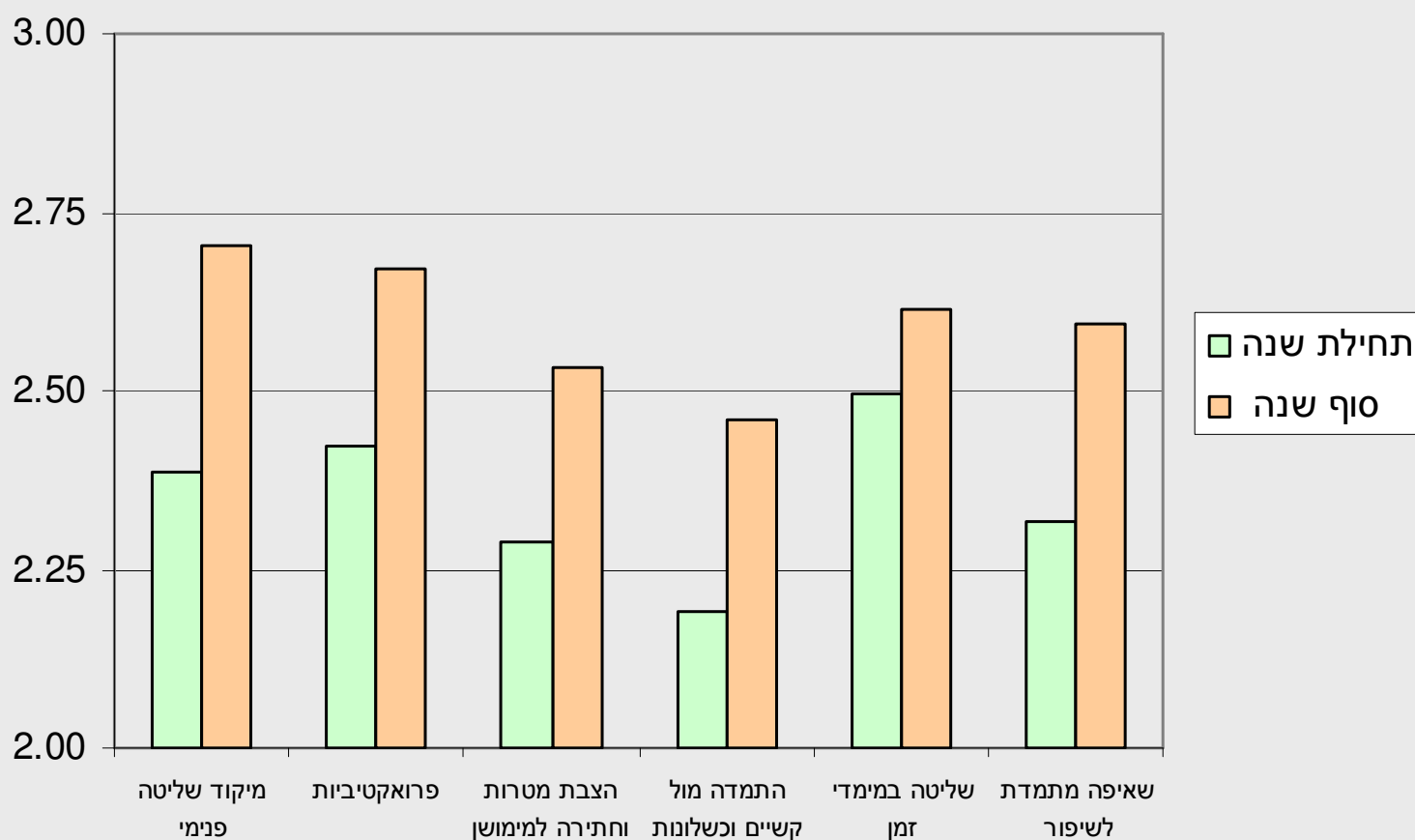
פיתוח פרקטי: אימון אישי לבני נוער

מיפוי 1T לפי מרקרים
בחירת מרקרים להתערבות
תהליך אימוני
מיפוי 2T על פי מרקרים
השוואת מיפויים (פיילוט הערכה)

פיתוח כלי מדידה: על בסיס המרקרים ותתי התחומים

מערך המדידה: השוואה בין תחילת שנה ובסופה
מקור המידע: דיווח מנחה.

ממצאים ראשוניים: התקדמות של תלמידים ב'מרכזים' מרכזיים, דיווח מנחה

תובנות מרכזיות בעקבות ההתנסות הראשונית במדידה והערכה

- אישוש העשייה, באמצעות זיהוי תחומים בהם התקדמות התלמידים.
- יש צורך בהשקעה רבה בקרב המנחים, כדי שיוכלו ליישם מדידה (אחידות, הבנה של המושגים...).
- קושי ביישום שתי מדידות בשנה, בשל הזמן הרב שנדרש מהמנחה.

הערכה פנימית: פיתוח כלי למדידה בתחום ההתנהגותי, החברתי והאישי-רגשי

• מטרה:

- שכלול / בניית כלי פרקטי למעקב רב שנתי
- הצגת ממצאים בתחום הנתפש כקריטי על ידי צוות התכנית.
- שילוב מדדים נוספים, כמו מדדים הנוגעים ברמת התפקוד בבית הספר (התנהגות למידתית ורמת הישגים בלימודים)
- הרחבת מקורות המידע - < למקורות מידע חיצוניים לתכנית
- השפעה על השיח בסוגיות הערכה עם שותפים ומממנים והכללת פרמטרים מהתחום.

• שימושים עבור הצוות המפעיל:

- מיקוד העשייה והבניית שפה מקצועית משותפת
- חיזוק אפקטיביות של התכנית
- הגברת תחושת אחריות של הצוות המפעיל

דילמות בביצוע ההערכה

- מיהם מקורות המידע המתאימים ביותר לדיווח?
- מהם הפרמטרים המתאימים למדידה, וכיצד ניתן לבנות כלים הרגישים מספיק לזהות את השינוי ברמת התפקוד של התלמידים?
- איך מתארגנים לאיסוף המידע?
- באיזה אופן ניתן להעמיד לרשות צוות התכנית מידע שיוכל לסייע לו בשיפור אפקטיביות ההפעלה של התכנית?

עקרונות שאומצו עד כה

- בניית הכלים בשיתוף נציגי הצוות המפעיל
- מדידה באמצעות שני מקורות מידע
- בניית כלים מותאמים לאוכלוסיות המדווחות
 - כלי לתלמיד
 - כלי לגורם חינוכי (מחנך כיתת אם)
 - כלי לגורם המתערב (מנחה או מורה בקב' תגבור)
- שימוש בהיגדים זההים המתארים מצבים ספציפיים עבור התלמידים והמורים
- איסוף מידע אחת לשנה ומעקב לאורך שנים

רמת תפקוד של תלמידי 'קדם עתידים' בכפרי הנוער
% התלמידים המדרגים עצמם או מדורגים על ידי המורים כמתפקדים ברמה 'טובה' או 'טובה מאד'.

רמת תפקוד של תלמידים בבתי ספר טכנולוגיים

% התלמידים המתפקדים ברמה 'טובה' או 'טובה מאד', (דיווח מחנכים ותלמידים).

דיווח תלמידים	דיווח מחנכים	
206	206	סה"כ במספרים מוחלטים
		ממדים בתחום האישי-רגשי
15	18	נוטה להרגיש כשלון
88	**37	אופטימי ושמח
		היבטים של התנהגות למידתית
71	**25	משתתף בשיעור
79	**43	מביא ציוד נדרש
70	**60	מוטיבציה להשקיע בלימודים
		היבטים של תקשורת בין אישית
87	**57	אהוב בחברת תלמידים אחרים
34	*13	נוטה להסתגר
73	*60	כשיש לתלמיד בעיה, פונה למחנך

* $0.05 \leq$
 ** $0.01 \leq$

דיון ומסקנות ראשוניות

ביחס למקורות המידע המתאימים ביותר,

- בקרב תלמידים בתכניות למצוינות - ההשוואה בין שני מקורות המידע מצביעה על אחוזי הסכמה גבוהים, כמעט בכל התחומים שנבדקו.
- בקרב תלמידים בעלי רמת הישגים נמוכה - ההשוואה בין שני מקורות המידע מצביעה על פערים גדולים בחלק ניכר מהתחומים.

דיון ומסקנות ראשוניות (המשך)

ביחס לפריטים הכלולים בשאלון,

- השימוש בפריטים משאלונים קיימים (סמילנסקי, ברוקדייל, בנדורה) היה מתאים.
- הפריטים הנוגעים לתפקוד בחמשת משאבי התודעה – שולבו 2-3 פריטים המתארים התנהגות של תלמידים, אפשרו זיהוי של שונות ברמת תפקוד של תלמידים בקרב אותה קבוצה ובין קבוצות ומקורות מידע שונים.
- עבור גורמים חינוכיים או מתערבים (מורים, מנחים וכד') יש צורך בשאלון הכולל מעט פרטים, כדי להשיג את שיתוף הפעולה שלהם.

דיון ומסקנות ראשוניות (המשך)

ביחס לשימוש בממצאי ההערכה,

- חשיפה רחבה יותר של הצוות המפעיל לממצאי ההערכה, הביא ליתר שימוש בשפה ותרם לחיזוק המודעות והשיח הפנימי בתחום זה.
- עדיין לא נעשה מספיק שימוש בממצאי ההערכה בפורומים חיצוניים, אך ממצאים אלו מעוררים עניין.
- לא ברור עדיין האם הכלי מספיק רגיש כדי להציג שיפור, או מהי האסטרטגיה הטובה ביותר בתחום זה.